

HVORDAN STØTTER VI SOM VOKSNE VORES BØRN
TIL AT TRIVES I EN KLIMAFORANDRET VERDEN?

VERDENS OMSORG

SAMARBEJDE OM VERDENSOMSORG I BØRNEHØJDE

Pædagoger, ledere, forældre og børn i Humlebæk og Kokkedal har sammen med forskere fra DPU udviklet en bred omsorgsforståelse, der inddrager verden, i det vi kalder Verdensomsorg.

Sammen har vi udforsket, hvordan vi som professionelle og forældre kan være rollemødder for børn i en klimaforandret verden.

I den pædagogiske praksis har vi fokuseret på at skabe omsorgsfulde relationer til hinanden, os selv, naturen og miljøet.

”Med omsorg får vi øje på de små tings betydning: Det, der før var hverdagsagtigt, er nu blevet stort og vigtigt”

CITAT FRA EN LEDER

Denne folder er skrevet af forskerteamet bag forskningsprojektet Verdensomsorg.

En særlig tak til alle børn, forældre og fagprofessionelle, der har bidraget.

”Vi har været mere ude i naturen lige udenfor og har taget naturen mere ind”

CITAT FRA MEDARBEJDER

Hvad er verdensomsorg?

Verdensomsorg er vores forbundethed med hinanden og naturen og vores mulighed for at være omsorgsfulde overfor hinanden, os selv, vores fællesskab og andre levende væsner og deres levesteder.

Det er på basis af verdensomsorg, at vi skal lære om naturen og vores egen plads i den. Verdensomsorg handler om at passe på det hele med håb og handlekraft – det er bæredygtighed i børnehøjde.

HVILKE KVALITETER HAR ARBEJDET MED VERDENSOMSORG BIBRAGT PRAKSIS?

Projektet har skabt fokus på at genopdage kvaliteten ved at møde børnenes perspektiver med nærvær og skabe rum til de mere langsomme pædagogiske processer. Denne tematik går igen i deltagernes fortællinger om, at:

- Der er kommet fokus på at skabe plads til, at medarbejderne kan vælge at lade den gode stemning, fx i forbindelse med et måltid, være dagsordenssættende frem for en på forhånd stramt styret aktivitetsstruktur.

- Formålet med en gåtur sammen med børnene behøver ikke at handle om, at de når at komme et bestemt sted hen – der er også meget kvalitet i at gå på opdagelse lige ude foran døren og opleve årstidens vejr og flora der.

- Der er kommet større fokus på at skabe rum for den 'vilde natur' på legepladserne og på at følge børnenes nysgerrighed efter at gøre sig sansemæssige erfaringer, fx med tidsler og kornstrå, som vokser op under fuglenes foderbræt.

- Der er eksempler på, at børnene involveres i at skabe små biotoper på legepladsen til dyr, som bor lige ude på den anden side af hegnet rundt om børnehaven, for på den måde at invitere dyrene ind (fx frøer og fugle).

- Flere fortæller om, at arbejdet med genbrugs- og naturmaterialer i forbindelse med forskellige kreative projekter betyder, at børnene nemmere kan deltage, fordi det ikke gør så meget, hvis materialerne går lidt i stykker.

BILLEDER AF 'FRØLAND', SOM BØRNE HAR VÆRET MED TIL AT SKABE FOR AT INVITERE ÅENS FRØER TIL AT LEVE PÅ LEGEPLADSEN. DET GIVER BØRN ERFARINGER MED AT DRAGE OMSORG FOR LEGEPLADSENS MANGE BEBOERE.

INDHOLD:

SAMARBEJDE OM
VERDENSOMSORG I
BØRNEHØJDE

HVILKE KVALITETER
HAR ARBEJDET MED
VERDENSOMSORG
BIBRAGT PRAKSIS?

BØRN TEGNER
VERDENSOMSORG

HVAD BETYDER
VERDENSOMSORG
FOR FORÆLDRE?

GODE SPØRGSMÅL
OG OMSORGS-
DILLEMMER

BØRN TEGNER VERDENSOMSORG

Hvad betyder Verdensomsorg for børn i dagtilbud?

Vi spurgte 70 4-5-årige børn i grupper på 3-4 ad gangen, hvor de tegnede og fortalte om oplevelser, følelser og tanker om vejr, søskende, forældre, venner, andre levende væsner og hvad de kan lide og ikke lide.

Børnene viste stor glæde i nærværet med at tegne og fortælle sammen til os voksne. De blev opslugt af at bruge farver, tegne, og opdage noget, de selv har skabt i tegningen. (Fig.1)

De inspirerede hinanden til at farve, tegne og fortælle om, hvad der har betydning for dem: at elske nogen og føle sig elsket, at være med eller føle sig alene, hvad der er farligt (lyn, dræbersnegle), eller dejligt og vigtigt at passe på (babyer, små søskende, små dyr, hinanden og venner).

Børnene tegner Verdensomsorg som alt det, vi skal passe på – det er de vigtige relationer i fx familien (Fig. 2) og til andre livsformer fx yndlingsdyr og steder (Fig. 3).

Forandringer i løbet af projektet viser børns voksende opmærksomhed på forbindelser mellem levende væsner (dyr og planter) i vores verden, og hvordan vi mennesker handler i verden (Fig. 4).

FIG. 1:
'DET ER STOREBROR OG MIG. DET
LIGNER ET HJERTE ... DET ER OGSÅ
ET HJERTE!'
(DRENG 4 ÅR)

FIG. 2
"STOREBROR MED YOYO OG PLASTER
PÅ KNÆET, OG FAR MED FINGRE, OG
MOR MED RØD OG GRØN KJOLE OG
STORESØSTER VED SIDEN AF MOR –
OG MIG MED HØRETELEFONER"
(DRENG 4 ÅR)

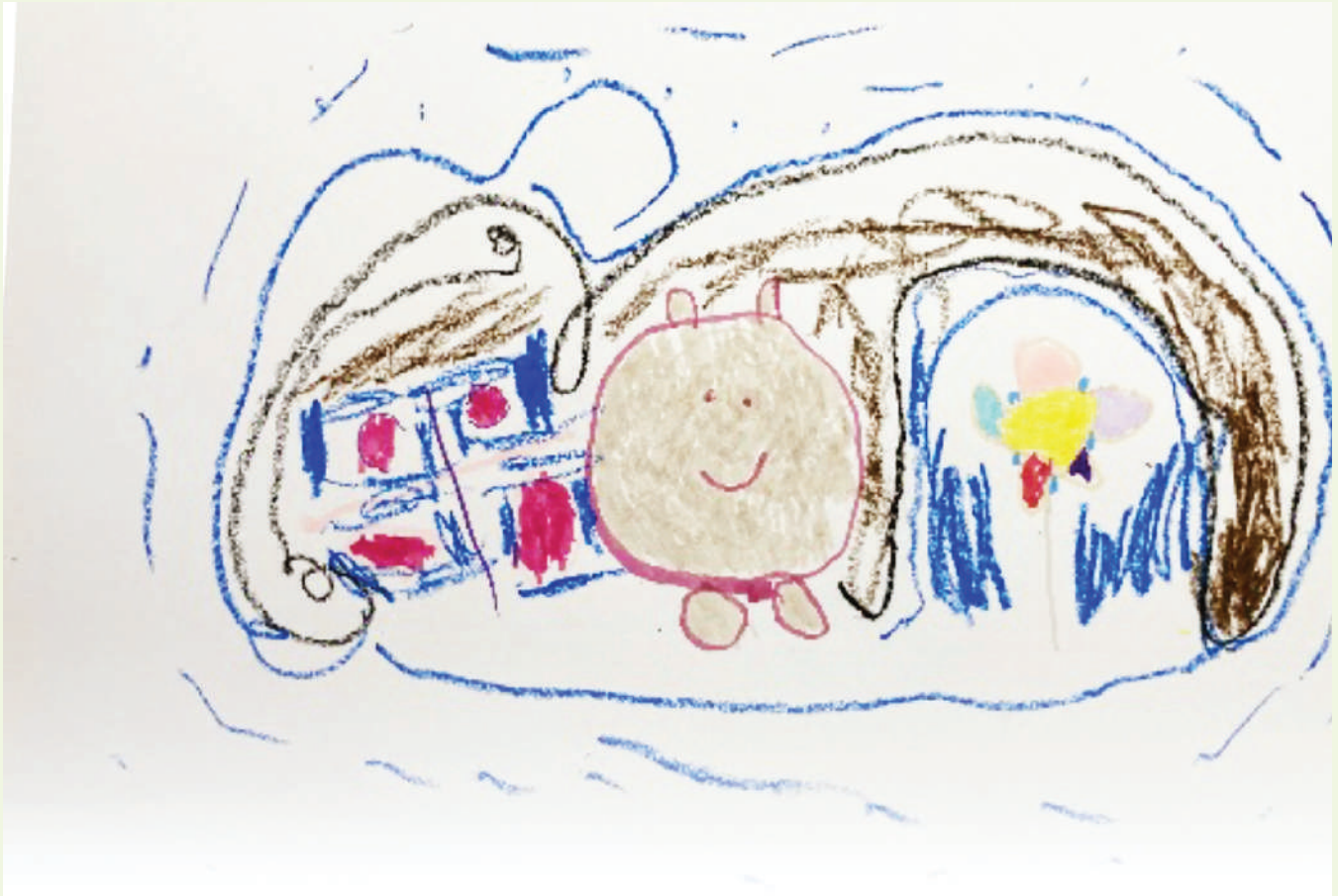

FIG. 3
"MIN HAMSTERKILLING OG EN BLOMST I
MIT VÆRELSE"
(PIGE 5 ÅR)

FIG. 4
"VI SKAL PASSE PÅ DE SMÅ BABYER! OG
MAN MÅ IKKE PLUKKE BLOMSTERNE, FORDI
BIERNE SKAL HA' DEM OG SÅ KAN MAN OGSÅ
DUFTE TIL DEM OG KIGGE PÅ DEM."
(PIGE 4 ÅR)

HVAD BETYDER VERDENSOMSORG FOR FORÆLDRE?

Forældre blev spurgt om, hvordan de så på Verdensomsorg som en del af deres forældreopgave, samt hvilke indtryk de havde af det pædagogiske arbejde, der var i gang i institutionerne.

Forældre fortalte om deres bekymringer for deres børns fremtid i en klimaforandret verden. De peger på, at den generation, der vokser op nu, står overfor en kæmpe opgave med at leve mindre egoistisk og drage omsorg for andre og verden omkring os. Det kræver samtidig, at vi også drager omsorg for os selv, så vi ikke 'brænder ud' og opgiver, at vi kan forandre noget.

Forældre taler også om håb for fremtiden. De kan se, at deres børn får en opmærksomhed med sig gennem det pædagogiske arbejde, der foregår i institutionerne. De ser betydningen af at drage omsorg for verden og alle de levende væsener i den, samt en opmærksomhed på, hvordan det, vi selv gør, får betydning for andre og for verden omkring os.

Forældre talte især om de dilemmaer, der er i hverdagen, hvor praktiske forhold, økonomi og usikkerhed om, hvad der er det bedste at gøre, gør det vanskeligt at leve mere bæredygtigt. Forældrene peger på, at det er helt afgørende, at strukturerne omkring os understøtter, at vi kan praktisere Verdensomsorg i en hverdag, hvor der er mange ting, man skal have til at hænge sammen.

Forældre værdsætter at få mulighed for at udveksle med hinanden og pædagogerne om dilemmaer og ideer til, hvad man kan gøre for at leve mere bæredygtigt i en atmosfære, der anerkender, at forældre har forskellige værdier og muligheder i hverdagen.

GODE SPØRGSMÅL:

- Hvordan kan forældre og institution samarbejde om cirkulær økonomi og genbrug?
- Hvordan kan forældre og institution samarbejde om Verdensomsorg?
- Hvordan kan institutionen skabe rammer for samtaler om dilemmaer og gode ideer til at leve mere bæredygtigt?

"Det er inspirerende at se, hvordan pædagogerne kan lære de helt små omsorg for andre levende væsener. Vuggestuen er god til at gøre det 'småt' til de små."

CITAT FRA EN FORÆLDRE

"Da jeg stod på kælkebakken med min søn og alle de andre forældre, der fik jeg en følelse af, okay, det her er Verdensomsorg.

Vi havde det fedt, forældrene sammen. Så der var sådan en flig af verdensomsorg, hvor man har lyst til at passe på det hele — både venskaberne, og den glæde, der var, og sneen skal blive her, og frosten skal blive her — den der større følelse, som jeg tænker, at Verdensomsorgen er indbegrebet af."

CITAT FRA EN FORÆLDRE

Verdensomsorg lægger op til samtale, omsorg og nysgerrighed i forhold til hverdagens valg og dilemmaer.

Et fælles sprog for omsorg og åbenhed for de svære følelser, klima- og biodiversitetskrisen vækker, er vigtigt for, at vi voksne i fællesskab kan være handlekraftige, håbefulde og inddrage børnene i den grønne omstilling.

Gode spørgsmål:

- Hvordan kan institutionen skabe rammer, der stimulerer børns fordybelse med at tegne, undersøge og fortælle om deres følelser og tanker sammen med nærværende voksne?
- Hvordan kan forældre skabe nærværende situationer, hvor deres børn tegner, undersøger, og fortæller om deres følelser og tanker?
- Hvordan kan institutionen gennem tegneaktiviteter og fortællinger stimulere børns ideer om verden og sig selv, og forståelser af omsorg for os selv og hinanden, for alle levende væsener og for verden omkring os?

OMSORGSDILEMMAER

- Hvordan inddrager vi børn i klima og biodiversitetskrisens problemer, uden at skabe klimaangst og afmagt?
- Hvordan udforsker vi naturen, uden at det går ud over dyrene og deres levesteder?
- Hvordan giver vi mere plads til dyrene og passer på dem, selvom vi er bange for dem eller ikke kan lide dem?
- Hvad gør vi, når de nemme og billige valg også er de mindst bæredygtige? Hvad er vores ansvar og bidrag, og hvad kan vi gøre sammen?

DELTAGERE I PROJEKT VERDENSOMSORG:

Børnehusene Kokkedal:

Blomsterengen, Børneengen, Fasangården,
Græstedgaard, Troldeengen og Ådalen.

Børnehusene Humlebæk:

Firkløveren, Solvang, Frugthaven, Søstjernen,
Sletten og Naturværkstedet Gro.

Forskergruppen fra DPU, Aarhus Universitet:

Anne Maj Nielsen, Marie Kolmos, Dorte Kousholt
og Ditte Winther-Lindqvist

Tak til Danmarks Frie Forskningsfond.

VIL DU
LÆSE MERE:

VERDENS
OMSORG

